

ПАРКИ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА У КУЛЬТУРНІЙ СПАДЩИНІ: ЕТИМОЛОГІЯ ПОНЯТТЯ, ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Надія Барановська

Інститут гуманітарних і соціальних наук
Національний університет "Львівська політехніка"

Nadija7777@i.ua

<https://orcid.org/0000-0002-9902-9625>

© Барановська Надія, 2020

У статті проаналізовано етимологію поняття "парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва", її статус і завдання, історію створення та характерні особливості цих об'єктів культурної спадщини, їхній взаємозв'язок із природою, роль і значення для збереження стильової та національно-культурної своєрідності. Увагу зацікавлено на розкритті суспільно-культурної, мистецької та історичної цінності садово-паркових об'єктів з урахуванням їхнього художньо-естетичного світу, планувальних і композиційних рішень, проблеми збереження та репрезентації в рамках чинного законодавства.

Ключові слова: парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, історія, культурна спадщина, художньо-естетичні особливості, садово-парковий ландшафт, композиція.

MEMORIAL PARKS OF LANDSCAPE ART IN THE CULTURAL HERITAGE: ETYMOLOGY OF THE CONCEPT, HISTORY OF CREATION AND ARTISTICALLY- ESTHETIC PECULIARITIES

Nadiia Baranovska

Institute of the Humanities and Social Sciences
Lviv Polytechnic National University

Nadija7777@i.ua

© Baranovska Nadiia, 2020

The article analyzes etymology of the concept "memorial park of landscape art", its status and tasks, the history of creation and characteristic features of these objects of cultural heritage, their relationship with nature, role and importance for the preservation of national and cultural and style peculiarity. The attention is focused on the disclosure of the socio-cultural, artistic and historical value of park and garden objects, taking into account their artistic and aesthetic world, planning and compositional solutions, problems of preservation and representation within the current legislation.

Memorial parks of landscape art represent a significant part of the world, European and nationally-cultural heritage. They reflect the history of many cultures and nations, play an important role in the study of artistic culture, demonstrate the unity of man and nature, unification in a single composition of different types and styles of art. Important are their ecological and recreational functions, ability to meet aesthetic and recreational needs of people.

The creators and founders of the historic memorial parks of landscape art were trying to creatively convey socio-political and economic changes in society, creatively reflect their requests for culture, new tastes, requests and opportunities.

It was found, that memorial parks of landscape art have own long history and features that are determined by socio-political, artistically-aesthetic, natural, style, planning and compositional aspects and means of influence. They are a kind of original cultural embodiment of past historical epochs, which still retain the memory about their owners and historical events in different regions of Ukraine, testify about combination of tastes and cultures of different nations, and therefore are an invaluable achievement of the world and national cultural heritage. These are not only interesting landscapes and art objects, but also a specific illustration of philosophical views and their creative representation in the combination and

interaction of man with nature. In addition, they have significant scientific, dendrological and recreational value, and therefore are subject of conservation and protection by the state.

Key words: memorial parks of landscape art, history, cultural heritage, artistic and aesthetic features, garden and park landscape, composition.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва становлять вагомий частину світової, європейської та національної культурної спадщини. Вони відображають історію багатьох культур і народів, відіграють важливу роль у вивченні художньої культури, демонструють єдність людини та природи, поєднання в єдиній композиції різних видів і стилів мистецтва. Важливими є їх екологічні та рекреаційні функції, здатність задовольняти естетичні та відпочинкові потреби людей.

Творці та засновники історичних парків-пам'яток садово-паркового мистецтва намагалися творчо передати соціально-політичні та економічні зміни у суспільстві, креативно відобразити його запити на культуру, нові смаки, запити та можливості.

Вивчення етимологічних особливостей, історичних традицій та технології створення, статусу та завдань садово-паркових пам'яток, їхній взаємозв'язок із природою, аналіз художньо-естетичного світу садово-паркового мистецтва, створеного упродовж багатьох століть, специфіка господарського освоєння натуральних природних компонентів і штучних елементів у процесі формування ландшафтного дизайну садово-паркових комплексів, без сумніву, є актуальним завданням сьогодення, пов'язаним із пам'ятоохоронною діяльністю, роботою у сфері охорони, збереження та осмислення культурної спадщини.

Питання, що стосуються різних аспектів садово-паркового мистецтва, досліджували ряд вчених, зокрема, Білоус В. [1], Гамалія К. [2], Годя І. [3], Зеленюк Г. [4], Смоляр О. [5], Скоріненко Л. [6], Тарас В. [7] та інші. Вчені розглядають історію розвитку та методи створення художніх садів; концептуальні аспекти садово-паркового мистецтва і палацово-паркових комплексів України, історію розвитку садово-паркового туризму. Однак етимологічні, історичні та стиліові особливості парків-пам'яток садово-паркового мистецтва як важливих об'єктів культурної спадщини, їхня художньо-естетична та національно-культурна своєрідність ще потребують детального вивчення.

Тому **метою статті** є проаналізувати етимологію поняття “парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва”, історії створення садово-паркових об'єктів, розкриття художньо-естетичних і стиліових особливостей, планувальних і композиційних рішень з урахуванням суспільно-культурної та художньої цінності та національно-культурної значимості.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до чинного українського законодавства, “парками-пам'ят-

ками садово-паркового мистецтва оголошуються найвизначніші та цінні зразки паркового будівництва з метою їх захисту та використання в естетичних, виховних, наукових, природоохоронних та оздоровчих цілях”. Вони належать “до категорії заповідних об'єктів. Тому на їхній території забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує їх збереженню” [Про природно-заповідний фонд України. Закон України, 1992].

Процеси виникнення парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та особливості їхнього розвитку і художньо-естетичного удосконалення, як і етимологія терміна, мають давню історію, що сягає кількох тисячоліть.

Поняття “сад” і “парк” з початків свого зародження, що сягають періоду становлення людської цивілізації, мають приналежність до сфери культури, як самостійні об'єкти людської діяльності. Саме людина, вийшовши зі світу природи, створила штучне середовище – світ артефактів, тобто світ культури й соціуму. Тому сад, який розвивався разом із культурою, містив і природні, і штучні матеріали: декоративні водойми, водні пристрої та малі архітектурні форми. У процесі цивілізаційного розвитку людина ідентифікувала природні рослини, із загальної кількості відібрала найкорисніші та найкрасивіші, які згодом були використані в садах. Як наслідок, на прикладі створення саду реалізується ідеальне поєднання краси та корисності. А завдяки залученню мистецтва, що слугувало людині для вираження в образно-символічному вигляді найбільш значущих моментів її життя, створення “другої реальності” спеціальними образно-символічними засобами, сади перетворилися на естетичні об'єкти, витвори садового мистецтва, які підпорядковувалися “визначеним стилям залежно від філософських поглядів певної епохи” [Тарас, 2013].

Сад для людини став уособленням краси природи, місцем усамітнення та душевної рівноваги, поглибленого внутрішнього споглядання та розуміння світу, можливістю реалізації своїх гуманістичних і художньо-естетичних ідей та ідеалів. Не випадково, в Біблії сказано, що сад – це уособлення впорядкованості творіння на противагу первісному хаосу, що панував на Землі раніше (Біблія. Буття 1.2). Тому “первісно Бог насадив райський сад, у нетрах якого виросло два дерева: “дерево життя” і “дерево пізнання добра і зла” [Добжиньскі, 2018].

Поступово сад перетворився на обгороджену, розплановану ділянку, зазвичай на відкритому просторі, створений для виконання сакральних, символічних чи

алегоричних функцій, для отримання задоволення чи відпочинку, в ньому культивувалися різні види деревинних насаджень (зокрема фруктові), рослин і квітів, з яких формувалися алеї, квітники та газони. Розбивка нових алей, форм і підстригання дерев узгоджувалася з навколишнім середовищем [Тарас, 2013].

У Римській імперії сади склалися з трьох частин: прогулянкової, проїзної і парку [Скоріненко, 2014]. Стародавні римляни вводять у парки скульптурні зображення як неодмінну складову, застосовують штучні пейзажі, які поглиблювали перспективу.

Згідно з сучасним визначенням, парк – це земельна ділянка з природною чи спеціально посадженою рослинністю, алеями, водоймами, з різним устаткуванням; синтез натуральних елементів ландшафту – рослинності, рельєфу, води та повітря. Це також мистецький об'єкт з особливими розплануванням, включенням різних архітектурних споруд від малих архітектурних форм (альтанок, павільйонів, басейнів, фонтанів, каскадів) до палаців, театрів, стадіонів, декоративних водойм. Протягом своєї історії парки набувають певного стилю та змінюють свій вигляд, одержуючи стильове наповнення, що залежить від світогляду епохи чи тематики. Так, для паркового мистецтва доби середньовіччя характерні нові прийоми, за допомогою яких створюється враження єдності.

З XVI ст. почали розповсюджуватися парки, в яких містилися мисливські угіддя. Їх створювали на добре розпланованих територіях навколо фортець та палаців, а пізніше садиб і маєтків. Головною метою парку стає демонстрація соціального та майнового статусу власника. Відбувається переосмислення ставлення до краєвиду, парк стає естетично розпланованим ландшафтом. А парковий пейзаж створюють деревні рослини, які озонують повітря, очищують від пилу та газу, захищають від вітру та шуму.

З плином часу парк стає важливим елементом містобудування, зокрема, озеленення, рекреації територій, виконання природно-пізнавальної, оздоровчої та естетичної функцій. Естетичний вплив паркового простору посилюють водойми – озера, річки, струмки, які, окрім того, ще й суттєво впливають на мікроклімат і склад ґрунту.

Незважаючи на відмінності функціонального призначення саду і парку, ці терміни фактично стали синонімами. Відтак широко використовують словосполучення “садово-паркове мистецтво”. Пам'ятки садово-паркового мистецтва – це історико-культурні пам'ятки, що органічно включають у свій склад рослини, особливості ландшафту (пагорби, джерела води та водоспади, долини ручаїв чи річок, камені, скелі, дальні пейзажні перспективи, іноді заболочені ділянки), архітектурні споруди, скульптури, квітники [Годя, 2019].

Перші приклади парків-пам'яток садово-паркового мистецтва були створені у Стародавньому Єгипті – великі сади вельмож, у яких містилося чимало художніх творів і коштовностей.

У період античності розвивається класичний стиль парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. Вони почали поповнюватися красивими скульптурами атлетів, богів і богинь, архітектурними формами, досконалыми художніми композиціями з декоративних рослин і рослинної пластики [Білоус, 2001].

Епоха Ренесансу, коли людина вважалася центром Всесвіту, вбачала за необхідне удосконалити природу, виявити її ідеальну красу. Для ренесансних парків-пам'яток садово-паркового мистецтва характерно і звернення до античного культури, і секуляризація символіко-алегоричної художньої системи та розширення на цій основі архітектурної складової.

У XVII–XVIII ст. на розвиток садово-паркового будівництва значно вплинули ідеї гуманізму та раціоналізму. Довкілля, яке оточувало людину, мало створюватися з урахуванням законів природи, наукових досягнень та раціоналістичних прагнень до якості, простоти і порядку. Тому широко використовувалися нагромаджені століттями наукові знання в галузі архітектури, будівельної справи, ботаніки, зоології.

Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва демонструють “квінтесенцію мистецтва, взаємокорисне співіснування усіх його видів”. Це ідеальна для кожного етапу історії “взаємодія людини й природи, мистецтво найбільш захопливе й найвпливовіше для людини серед усіх мистецтв” [Гамалія, 2013].

На території України передумови для розвитку парків-пам'яток садово-паркового мистецтва склалися ще в період Київської Русі після запровадження християнства, коли створювалися численні монастирі, в яких монахи займалися садівництвом, розводили квіти та декоративні рослини і називали плоди своєї праці “раєм”, маючи на увазі насолоду та естетичне задоволення, яке вони отримували від створеної власноруч краси.

До створення ренесансних садово-паркових пам'яток в Україні також долучилися представники релігійної сфери, які своєрідно розвинули середньовічну архітектуру монастирських садів. Садово-паркові об'єкти вперше починають виконувати роль публічних культурних пам'яток. Так, архимандритом Києво-Печерського монастиря Петром Могилою у 1631 р. у його митрополичому дворі в Голосіїві, був закладений перший відомий культурний парк Києва. У 1960 р. Київський Голосіївський парк був названий пам'яткою садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення [Зеленюк, 2013].

У добу бароко, коли багатство світу розвивається шляхом підсилення таємниць світобудови, у садово-парковому мистецтві “з’являється іронічний елемент, відбувається створення власної міфології (систем символів та алегорій) чисто естетичного порядку: дерева та кущі стриглися не лише архітектурно, а й мальовничо і приймали форму статуй, які в садах зливалися з рослинністю, а не протистояли їй” [Смоляр, 2011].

Барокова садово-паркова архітектура в Україні долає стильові зміни швидше за інші види мистецтва, і породжує формування та розквіт регулярного, пейзажного, романтичного сентиментального парку. Та й термін “парк”, власне, з’являється в Україні у XVIII ст. завдяки розвитку пейзажного укладу планування. Під терміном “парк” тоді розуміли велику територію, облаштовану та прикрашену скульптурами і малими архітектурними формами, для активного відпочинку під відкритим небом.

Період кінця XVIII – першої половини XIX ст. подарував світовій і національній культурі неповторні зразки українського садово-паркового будівництва. Це пов’язано із діяльністю української, польської шляхти, російського панства, які володіли великими маєтками в Україні, і намагалися створити у своїх володіннях парки-пам’ятки садово-паркового мистецтва в кращих традиціях світової та європейської культури, з якими знайомилися, подорожуючи зарубіжними країнами. Для реалізації цієї мети вони запрошували найкращих іноземних фахівців – інженерів, ландшафтних архітекторів, будівельників, садівників, які зводили розкішні палаци, присадибні розважальні сади з декоративних рослин і мальовничі парки, що створювалися як праобраз світу, прогулянка якими викликала ілюзію мандрівки різними країнами – для цього існування там античних і готичних споруд, будиночків у турецькому та китайському стилі. Такі парки-пам’ятки садово-паркового мистецтва ставали свідченням могутності й престижу їхніх власників, прагнення до вишуканої презентабельності.

Особливо значного розмаху садово-паркове будівництво набуло на території Правобережної України, де в таких об’єктах простежується перехід від сентименталізму до романтизму. Прикладом цього є Уманський декоративно-пейзажний парк “Софіївка”, закладений у резиденції магната Станіслава Щенсного Потоцького у 1796 р., і названий на честь його коханки (а з 1798 р. – дружини) гречанки Софії Потоцької. Зважаючи на етнічне походження Софії, в основу композицій парку інженер П. Метцель поклав міфологію Стародавньої Греції. Природний ландшафт було ефективно підсилено штучними спорудами: гротами, лабіринтами, водоспадами, павільйонами, статуями, масивними насадженнями та ступінчастими маршрутами. “Майже всі композиції

парку створювалися за принципом несподіванок, коли глядач з кожної видової точки бачив тільки одну композицію, а за невеликим заворотом доріжки – іншу. Кожному дереву відводився відповідний символ” [Білоус, 2001]. Як наслідок, сам парк ставав романтичним символом, де все навіювало меланхолійний настрій, нагадувало про швидкоплинність життя, неминучість втрат та ударів долі.

Завдяки високим художньо-естетичним і планувальним рішенням “Софіївка” стала парком-пам’яткою садово-паркового мистецтва світового значення. Її красу переконливо передав російський мандрівник Іван Долгорукий, який, відвідавши цей парк у 1810 р., писав: “Якщо ви хочете мати правдиве уявлення про те, що зазвичай називають Єлисейськими полями, земним раєм, прийдіть у “Софіївку” і подивуйтеся в ній генію творчому. Там природа і мистецтво, поєднуючи всі сили свої, створили пречудову картину. Яка гармонійна злагода в дивовижному злитті їх взаємних робіт! Ніщо не може зрівнятися з тим, що тут бачиш: все зачаровує, захоплює... Сад цей – один із щасливих і неодмінних наслідків мистецтва людського...” [Цит. за: Пасова, 2012].

У 1797 р. за планом і під керівництвом французького архітектора паркового будівництва Мюффо у Білій Церкві в резиденції графів Браницьких був закладений ландшафтний парк “Олександрія”, що гармонійно поєднував елементи романтизму та сентименталізму, як і водні потоки з каскадами та водоспадами із зеленими луками, широкими полями і висячими скалами у своєму пейзажі. У XIX ст. Паркові композиції було закладено за принципом повного використання природного ландшафту, що виключає всі елементи симетрії. У східній частині парку домінують екзотичні породи, завезені з інших країн та регіонів, у західній – природний ліс.

З використанням нерукотворної природи та за мотивами первинного ландшафту формувався Корсунь-Шевченківський парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, закладений 1782 р. у літній позаміській резиденції племянника останнього польського короля Станіслава Понятовського на Черкащині. З-поміж інших його відрізняє розташування аж трьох мальовничих острівців річки Рось. Проект композиції у стилі англійських пейзажних парків створив французький художник Жан-Анрі Мюнц, який у своїх нотатках зазначав, що парк було закладено у чарівному місці “зі стежками через острів, мостами, скелями, каскадами, лебедями й вітряками, розташованими серед скель”, а там, де були ожини, посаджено виноградники [Маланюк, 2015]. У 1787–1789 рр. на території парку з’явилися малі архітектурні форми: турецька та китайська альтанки, давньогрецький храм, тріумфальна арка, єгипетський храм та висічений у скелі грот. Завершив формування парку польський

архітектор англійського походження Ян Дісіор Ліндсей. Після 1799 р., коли парк став власністю роду російських князів Лопухіних, він набув рис російського романтизму. Не маючи чітко окресленої осової композиції, доріжки парку відкривають відвідувачам нові краєвиди, що нагадують різні країни світу. На сьогодні в парку росте близько 300 видів рослин (180 вищих і 120 нижчих), зокрема близько 80 видів дерев та кущів (з них 10 декоративних); близько 250 видів – є лікарськими рослинами [Корсунь-Шевченківський, 2013]. На території цієї пам'ятки збереглося близько 140 дерев віком понад 100 років, одне з яких стало меморіальним – гіркогоштан, під яким любив відпочивати Тарас Шевченко [Полякова, Коваленко, 2014].

Одним із найкраще збережених поміщицьких, штучно створених парків-пам'яток садово-паркового мистецтва середини XIX ст. є дендрологічний парк загальнодержавного значення "Тростянець", закладений у 1834 р. в Ічнянському районі Чернігівської обл. у маєтку родини Івана Скоропадського. На його території створено тіністі гаї з насаджень берези, сосни та дуба, що значно покращило мікроклімат довкілля. Штучні височини, на які накладалося привезене каміння, підсилювали естетичне враження гірського пейзажу парку [Білоус, 2001].

Справжніми перлинами садово-паркового мистецтва є магнацькі палацові парки Західної України, зокрема Львівської обл. Серед них статус загальнодержавного значення в Україні отримав Буський парк (Парк імені Івана Франка), закладений на площі 8 га наприкінці XVII ст. на берегах р. Західний Буг [Наказ "Про затвердження Положення про парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення "Буський парк", 2011]. У Буському парку переважає ландшафтне планування з домінуванням ясена звичайного [Клименко, 2004]. На сьогодні на його території збереглося близько 50 дерев, вік яких понад 100 р. [Глуховецький, 2004].

Висновки. Отже, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва мають свою давню історію та особливості, що зумовлені суспільно-політичними, художньо-естетичними, природними, стильовими та планувально-композиційними аспектами й засобами впливу. Вони є оригінальним культурним втіленням минулих історичних епох, які до сьогодні зберігають пам'ять про своїх власників та історичні події в різних регіонах України, свідчать про поєднання смаків та культур різних народів, а тому є безцінним надбанням світової та національної культурної спадщини. Це не тільки цікаві ландшафтні та мистецькі об'єкти, а й своєрідна ілюстрація філософських поглядів та їхня творча репрезентація у поєднанні і взаємодії людини з природою. Окрім того, вони мають значну наукову, дендрологічну та рекреаційну цінність, завдяки чому підлягають збереженню та охороні державою відповідно до українського законодавства.

1. Білоус, В. (2001). *Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів*, Київ, Науковий світ, 299.
2. Гамалія, К. (2013). Синтетичний характер садово-паркового мистецтва, *Львів, Вісник Львівської національної академії мистецтв*, 24, 368–380.
3. Годя, І. (2019). *Історія розвитку садово-паркового туризму Закарпаття, Актуальні питання гуманітарних наук, Дрогобич*. 23 (1), 16–24.
4. Зеленюк, Г. (2013). До історії створення мережі парків м. Київ, *Вісник Харківської державної академії культури*, Харків. 41, 52–58.
5. Смоляр, О. (2011). *Історія та характеристика концептуального аналізу садово-паркового мистецтва Європи*, *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архитектура*, Харків. 3, 66–72.
6. Скоріненко, Л. (2014). *Садово-паркове мистецтво: Курс лекцій*, Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, Видавничий відділ Миколаївський національного аграрного університету.
7. Тарас, В. (2013). *Історичний аспект походження саду*, *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Архитектура*, Львів. 757, 256–264.
8. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). № 504. С. 502. Глава 11. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва. Ст. 37–38, Київ. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
9. Добжиські, А. (2018). *Атрибутика зла в історико-філософській та релігійно-філософській європейській традиції: онтологічний аспект: дисертація кандидата філософських наук: 09.00.15 "Історія філософії"*. Галузь знань 033 "Філософія", Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, 229.
10. Пасова, Т. (2012). *То де ж похована Софія Потоцька?*, Київ, Голос України. Газета Верховної Ради України, 8 вересня. Відновлено з <http://www.golos.com.ua/article/71990>.
11. Маланюк, В. (2015). *Особливості формування палацово-паркового ансамблю у Корсуні, Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ. 38, 67–72.
12. Корсунь-Шевченківський (2013). Відновлено з <http://andy-travel.com.ua/korsun-shevchenkivskiy>.
13. Полякова, Т., Коваленко, С. (2014). *Корсунь-Шевченківський парк*. Відновлено з http://esu.com.ua/search_articles.php?id=5300.
14. Міністерство екології та природних ресурсів України. Наказ № 485. *Про затвердження Положення про парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення "Буський парк"* (29.11.2001). Відновлено з: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN71348.html.
15. Клименко, Ю. (2004). *Деревна рослинність стародавніх парків лісостепової частини Львівської області*, *Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету, Львів, Український державний лісотехнічний університет*, 156–165.
16. Глуховецький, Б. (2004). *Буський парк*, *Енциклопедія сучасної України*. Відновлено з: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=38248.

References

1. Bilous, V. (2001). *Landscape Art: A Brief History of Development and Methods of Art Gardens Creating*, Kyiv, Naukovyi svit, 299.
2. Hamaliia, K. (2013). *Synthetic nature of landscape art*, Lviv, Visnyk of Lviv National Academy of Arts, 24, 368–380.
3. Hodia, I. (2019). *History of the development of landscape tourism in Zakarpattia*, *Topical issues of humanities*, Drohobych. 23 (1), 16–24.
4. Zeleniuk, H.

- (2013). *Towards the History of Network of Parks Creation in Kyiv*, Visnyk of the Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv. 41, 52–58. 5. Smoliar, O. (2011). *History and characterization of conceptual analysis of landscape art in Europe*, Visnyk of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Art Studies. Architecture, Kharkiv. 3, 66–72. 6. Skorinenko, L. (2014). *Landscape Art: Lecture Course*, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Publishing Department of Mykolaiv National Agrarian University. 7. Taras, V. (2013). *The Historical Aspect of Garden Origin*, Visnyk of the Lviv Polytechnic National University. Series: Architecture, Lviv. 757, 256–264. 8. *About the Nature Reserve Fund of Ukraine: Law of Ukraine from June 16, 1992 No. 2456–XII*. Vidomosti of Verkhovna Rada of Ukraine (VVR). No. 504. P. 502. Chapter 11. *Memorial Parks of landscape art*. Articles: 37–38, Kyiv. Restored from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>. 9. Dobzhynski, A. (2018). *The attributes of evil in the historical-philosophical and religious-philosophical European tradition: ontological aspect: dissertation of the candidate of philosophical sciences: 09.00. "History of philosophy". Field of study 033 - Philosophy*, Lviv, Ivan Franko National University of Lviv, 229. 10. Pasova, T. (2012). *So Where Is Sofia Pototska Buried?*, Kyiv, Holos of Ukraine. Newspaper of Verkhovna Rada of Ukraine, September 8. Restored from <http://www.golos.com/article/71990>. 11. Malaniuk, V. (2015). *Features of formation of palace and park ensemble in Korsun, Modern problems of architecture and urban design*, Kyiv National University of Civil Engineering and Architecture, Kyiv. 38, 67–72– 2015. 12. Korsun-Shevchenkovskiy (2013), Recovered from <http://andy-travel.com.ua/korsun-shevchenkovskiy>. 13. Poliakova, T., Kovalenko, S. (2014). *Korsun-Shevchenkovskiy Park*. Restored from http://esu.com/search_articles.php?id=5300. 14. Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine. Order No. 485. *On the approval of regulations about memorial park of landscape art of the national importance "Buskyi Park" (29.11.2001)*. Restored from: http://search.ligazakon.com/l_doc2.nsf/link1/FIN71348.html. 15. Klymenko, Y. (2004). *Tree vegetation of ancient parks of the Lviv region forest-steppe part*, Scientific Visnyk of Ukrainian State Forestry University, Lviv, Ukrainian State Forestry University, 156–165. 16. Hlukhovetskyi, B. (2004). *Park of Busk*, Encyclopedia of Modern Ukraine. Restored from: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=38248